

BRIGITTE LABBÉ:

“DÜŞÜNMEK ÖĞRENİLİR”

Bu yılki Uluslararası İstanbul Kitap Fuarı'nın konuklarından Fransız yazar BRIGITTE LABBÉ'nin felsefeyi çocuklar için ulaşılabilir ve ilginç kılan 'ÇITIR ÇITIR FELSEFE' serisi 15 yılda 45 kitaba ulaştı. Labbé'ye göre çocukların 'aydın' tercihler yapabilen yetişkinler olabilmeleri için, eleştirel aklı en küçük yaşlarda aktarmak çok önemli.

EREN BAŞAĞAN

KİTAPLARINIZDA *bağdaşmaz gibi görünen iki kavramı, çocuk ve felsefeyi bağdaştırıyor, çocuklar için felsefe kitapları yazıyorsunuz. Ve çok seviyorsunuz. Felsefe ve çocuk anlayışı, kavrayışı sizin zihinsel evreninizde nasıl bir araya geliyor, bir arada var oluyor?*

Bu iki kavram, çocuklarda zaten doğal olarak bir arada: Çocuklar, çok küçük yaşlardan itibaren yaşam, ölüm, adalet, haksızlık, doğru, yanlış, normal gibi sayısız konuda kendilerine felsefi sorular soruyor. İnsanların neden yoksul olduğunu, neden öldüğümüzü, neden para kazanmak gerektiğini, neden dünyada olduğumuzu, tanrının varlığını sorguluyorlar. Dolayısıyla, bu iki kavramı 'birleştirme' ihtiyacı duymadım, bu iki kavramı uyumlama ihtiyacı da duymadım; zaten tamamen uyum içindelerdi. Çocuklara bakmak, onları dinlemek, kendilerini özgürce ifade etmelerine izin vermek, onlara sorgulamalarında eşlik etmek yeterliydi.

Çocuklar için felsefe kitapları yazmak zor mu? Bunu kolaylaştırmak için özel bir yazı/anlatım biçimi geliştirdiniz mi?

Çocuklara sorgulamalarında eşlik etmek, eleştirel akıllarını inşa etmelerine yarayacak araçları onlara iletmek için yazıyorum. Filozofların düşüncelerini çocuklara aktarmak istediğimizde, heveslerini kırarak zor sözcüklere takılmasınlar diye, onların sözcük dağarcığında olan kelimeler kullanmak önemli. Şekille ilgilenirken özü kaçırmamak, ciddi bir çalışma, zaman ve keskinlik gerektiriyor. Basitleştirmekten, karmaşıklıktan kaçınmaktan söz etmiyorum. Açık, ulaşılabilir ve ilginç kılmaktan söz ediyorum. Titiz bir çalışma kaçınılmaz!

Kitaplarınız genellikle karşıtlıklar üzerinden şekilleniyor. Güzel ve çirkin; yaşam ve ölüm; söz ve sessizlik... Çocuk-

lar böyle daha iyi anladıkları için mi bunu tercih ediyorsunuz, yoksa sizin felsefeyle ilişkiniz böyle şekillendiği için mi?

Bir düşünceyi karşıtıyla işlemek çok doğal; bunu hepimiz yapıyoruz, çocuklar da. Bu bir mantık yürütme şekli. Örneğin, adaletten söz etmeye çalışıyorsak, doğal olarak haksızlık kavramına dayanacağız.

“DOĞRU DÜŞÜNMEK NEDİR? BİLMİYORUM”

'Çıtır Çıtır Felsefe' serisinden toplam kaç kitabınız var?

Dizi Fransa'da 45 kitaba ulaştı. Türkiye'de de 29 kitap yayımlandı. Bu kitapların çocuklarda eleştirel aklın oluşmasına katkıda bulunmasını, onların düşüncelerini, zekalarını, mantık yürütme kapasitelerini harekete geçirmeye yardımcı olmasını umuyorum. Aydın ve özgür bireyler olabilsinler diye... 15 yıldan fazla bir zaman önce başlayan ve beni gitgide daha da heyecanlandıran harika bir macera bu. Bunu yaşamayı beklemiyordum.

Çocuklardan nasıl tepkiler alıyorsunuz? Farklı coğrafyalardaki çocuklar farklı kitapları mı seviyor? Düşünme biçimleri farklı mı?

Her çocuk biriciktir; ama, sosyal, entelektüel, coğrafi ortam ne kadar farklı olursa olsun, çocuklukta artık tanıdığım evrensel bir şey var. Sayabileceğim onlarca örnekten asla unutamayacağım birini seçtim: Çatışma bölgelerinden kaçıp Fransa'ya sığınmış çocukların, sınıflarındaki bir başka çocuğun kedisi ölünce yaşadığı acıyı ciddiyet, empati ve derinlikle paylaşımları, sorgulamaları...

Dünyanın bugün geldiği noktanın (sürekli siyasal gerginlikler; çevre sorunları; artan şiddet eğilimi vb.) insanların düşünmeyi/doğru düşünmeyi erken yaşta öğrenmeme-

Brigitte Labbé
TÜYAP'ta
Kitapları Günışığı
Kitaplığı'ndan çıkan
Fransız yazarın 18-19
Kasım tarihlerinde
birer söyleşisi var.
Ardından da imza
verecek.

siyle bağlantısı var mı sizce?

'Doğru düşünmek' nedir, bilmiyorum. Bunu tanımlamak gerek... Düşünmek, öğrenilir. Eleştirel aklı harekete geçirmek, öğrenilir. Mantık yürütmek, başkalarıyla tartışmak, kuşku lanmayı kabul etmek, en başta ailede ve okulda öğrenilir. Sorulara, diyalogu ve düşüncüyü engelleyen yanıtlar üretme den eşlik edebilen yetişkinlerle birlikte. Çocuklarımızın aydın tercihler yapabilen yetişkinler olabilmeleri için, bunu çocuklara en küçük yaşlarda aktarmak çok önemli.

Çocuklar kadar yetişkinler de sizin kitaplarınıza ilgi gösteriyor. Hatta yetişkinler için yazılan felsefe kitaplarından daha çok. Sizce genel olarak felsefe kitaplarının dili, felsefe üzerine yazma konusunda bir sorun mu var?

Evet, doğru, birçok yetişkin bu kitapları okuyor ve seriye merak sarıyor. Bu harika! Seriyi birlikte yarattığım ilk felsefe öğretmenim, Sorbonne'da profesör olan Michel Puech, kitaplarımızın çocuk kitabı kılıfına girmiş felsefe kitapları olduklarını söylledi!

TÜYAP İstanbul Kitap Fuarı'nın bu yılki ana teması felsefe. Bunu nasıl değerlendiriyorsunuz? Neler bekliyorsunuz fuardan?

Yalnızca iyi şeyler! Bir önerim var: Fuarda söz almadan önce, 'felsefe' sözcüğünün ne anlama geldiğini tanımlamaya biraz zaman ayırsak harika olurdu. Yalnızca neden söz ettiğimizi değil, hepimizin aynı şeyden söz edip etmediğini bilmek için de bu iyi bir başlangıç olurdu! Fuara gelmekten dolayı çok mutluyum, birlikte düşünce özgürlüğü alıştırmayı yapmaya ihtiyacımız var. ♦